

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Naděždy Řehákové a soudkyň JUDr. Ivanky Havlíkové a Mgr. Ing. Silvie Svobodové v právní věci

žalobce: **A. A. H.**, nar. XX. Y. ZZZZ
bytem N., P.
zastoupen Organizací pro pomoc uprchlíkům
sídlem Kovářská 4, Praha 9

proti
žalovanému: **Ministerstvo vnitra České republiky**
sídlem Nad Štolou 3, Praha 7

o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem žalovaného ve věci vydání průkazu žadatele o určení statusu podle Úmluvy o právním postavení osob bez státní příslušnosti,

takto:

I. **U r č u j e s e**, že nevydání průkazu žadatele o určení statusu podle Úmluvy o právním postavení osob bez státní příslušnosti k žádosti žalobce ze dne 13. 2. 2018 o vydání tohoto průkazu, a to po dobu řízení o žádosti žalobce o určení právního statusu podle Úmluvy o právním postavení osob bez státní příslušnosti ze dne 7. 2. 2018, **b y l o n e z á k o n n ý m z á s a h e m**.

II. Žaloba **s e v rozsahu návrhu**, aby soud přikázal žalovanému neprodleně upustit od trvajícího zásahu do práv žalobce, jež spočívá v nevydání průkazu žadatele o určení statusu podle Úmluvy o právním postavení osob bez státní příslušnosti, **z a m í t á**.

III. **Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.**

Shodu s prvopisem potvrzuje V. B.

O d ů v o d n ě n í

I. Žaloba

1. Žalobce se podanou žalobou ze dne 14. 2. 2018 na ochranu před nezákonným zásahem žalovaného správního orgánu domáhal vydání rozsudku, jímž by soud vyslovil, že:

I. Nevydání průkazu žadatele o určení statusu podle Úmluvy o právním postavení osob bez státní příslušnosti žalobci, který podal žádost o určení tohoto statusu, je nezákonným zásahem.

II. Žalovaný neprodleně upustí od trvajících zásahu do práv žalobce, jež spočívá v nevydání průkazu žadatele o určení statusu podle Úmluvy o právním postavení osob bez státní příslušnosti.
2. Žalobce nezákonný zásah spatřuje v jednání žalovaného, jímž mu nebyl vydán průkaz o určení postavení osoby bez státní příslušnosti podle ustanovení § 57 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu (dále jen „zákon o azylu“), což mu v souladu s judikaturou Městského soudu v Praze ve věci sp. zn. 10 A 155/2017 znemožňuje v běžném styku prokazovat svoji totožnost, komunikovat se státními orgány a uplatňovat v praxi některá práva (např. pomoc v hmotné nouzi), na něž má právo podle ustanovení § 30 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.
3. Jak je z připojené žádosti žalobce k podané žalobě zřejmé, žalobce se žádostí ze dne 7. 2. 2018 domáhal vydání průkazu žadatele a osvědčení, že podal žádost o přiznání statusu osoby bez státní příslušnosti podle Úmluvy o právním postavení osob bez státní příslušnosti. V této žádosti, stejně jako následně v podané žalobě uvedl skutkové okolnosti, které svědčí o tom, že se narodil v Libanonu jako syn palestinských uprchlíků, avšak nenabyl státní příslušnosti státu Libanon. K provedení důkazů na podporu své žádosti uvedl, že předkládá jako průkaz o totožnosti průkaz vydaný žalovaným pod č. VC039649, přičemž následně v žalobě uvedl, že v řízení před správními orgány předložil kopie průkazů o své totožnosti vydané libanonskými státními orgány s tím, že může předložit i jejich originály.
4. Současně s podanou žalobou žalobce požádal o osvobození od soudních poplatků a podal návrh na vydání předběžného opatření, jímž se domáhal, aby soud uložil žalovanému, aby neprodleně upustil od trvajících zásahu do práv žalobce, jež spočívá v nevydání průkazu žadatele o určení statusu podle Úmluvy o právním postavení osob bez státní příslušnosti. Návrh žalobce na vydání předběžného opatření byl pravomocně zamítnut usnesením Městského soudu v Praze ze dne 14. 3. 2018, č. j. 9 A 56/2018-28. O žádosti žalobce o osvobození od soudních poplatků nebylo soudem rozhodováno, neboť jeho osvobození jakožto navrhovatele pro toto řízení plyne přímo ze zákona, konkrétně pak z ustanovení § 11 odst. 2 písm. i) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

II. Vyjádření žalovaného

5. Žalovaný ve svém vyjádření k žalobě vyjádřil nesouhlas s návrhem na vydání předběžného opatření s odkazem na Sdělení Ministerstva zahraničních věcí České republiky č. 108/2004 Sb. m. s., o sjednání Úmluvy o právním postavení osob bez státní příslušnosti. Uvedené

Shodu s prvopisem potvrzuje V. B.

Sdělení informuje o tom, že při přístupu k Úmluvě bylo učiněno prohlášení České republiky, že:

1. *Průkaz totožnosti podle článku 27 Úmluvy bude vydáván pouze osobám bez státní příslušnosti, jimž byl povolen trvalý pobyt na území České republiky v souladu s jejími vnitrostátními právními předpisy.*
2. *Článek 23 Úmluvy bude aplikován v rozsahu, v jakém to umožňují vnitrostátní právní předpisy České republiky.*
3. *Článek 24 odstavec 1 (b) bude aplikován v rozsahu, v jakém to umožňují vnitrostátní právní předpisy České republiky.*
4. *Cestovní doklad podle článku 28 Úmluvy bude vydáván osobám bez státní příslušnosti, jimž byl povolen trvalý pobyt na území České republiky v souladu s jejími vnitrostátními právními předpisy. Těmto osobám bude vydáván "cizinecký pas", ve kterém bude uvedeno, že držitel je osobou bez státní příslušnosti ve smyslu Úmluvy z 28. září 1954.*

Uvedenou výhradu k čl. 27 (průkazy totožnosti) a čl. 28 (cestovní doklady) Úmluvy učinila Česká republika na základě čl. 38 (Výhrady) citované Úmluvy.

6. Dle žalovaného vydání průkazu totožnosti či cestovního dokladu dle zmíněných článků je vzhledem k výhradě vázáno na udělení trvalého pobytu na území České republiky v souladu s jejími vnitrostátními právními předpisy. Ze žaloby však vyplývá, že se žalobce nalézá v odlišné pobytové situaci, sám poukazuje na to, že je ohrožen nebezpečím plynoucím z jeho nezákonného pobytu a tím, že není schopen prokázat svou totožnost. Ustanovení § 57 zákona o azylu nelze aplikovat, neboť se týká průkazu žadatele o udělení mezinárodní ochrany, tedy průkazu osoby v jiném postavení než je žalobce. Obsah žalobních námitek však nedokládá nezákonný postup správního orgánu, v jehož důsledku by došlo k nezákonnému zásahu, ani žalobcovo tvrzení o vzniku vážné újmy, způsobené mu současným stavem.
7. Vzhledem k výše uvedenému žalovaný navrhl, aby soud žalobu jako nedůvodnou zamítl.

III. Replika žalobce

8. Na vyjádření žalovaného reagoval žalobce replikou, v níž uvedl, že mezi účastníky řízení je sporné, zda postavení žadatele o udělení mezinárodní ochrany a o přiznání statusu podle úmluvy o právním postavení osob bez státní příslušnosti má shodný právní obsah. Žalobce tvrdí, že postavení těchto dvou skupin cizinců má být v zásadě shodné, žalovaný tvrdí, že se jedná o zcela jiné právní postavení, ač v jiné právní věci vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 10 A 155/2017 ve svém vyjádření ze dne 5. 10. 2017 žalovaný uvedl, že „V případě posouzení přiměřenosti délky trvání správního řízení totiž nelze pohlížet na postup žalovaného správního orgánu jako na nečinnost. Správní orgán odmítá, že by byl ve věci nečinný. Ze systematiky zákona o azylu je zřejmé, že působnost Ministerstva vnitra vymezená v ustanovení § 8 spadá pod hlavu III. tohoto zákona, označenou jako „Řízení ve věci mezinárodní ochrany a další řízení vedená podle tohoto zákona.“. Pokud v řízení vedeném na základě ustanovení § 8 písm. d) zákona o azylu tedy má být postupováno podle tohoto zákona, pak je dle názoru žalovaného třeba aplikovat i ustanovení § 9 tohoto zákona, který mj. výslovně vylučuje užití ustanovení o lhůtách pro vydání rozhodnutí dle správního řádu. Z uvedeného důvodu se tedy žalobcův závěr o primárním uplatnění § 71 správního řádu v této otázce nejvíce jako správný. Za dané situace je proto třeba vycházet z podobnosti s řízením ve věci mezinárodní ochrany a postupovat přiměřeně dle ustanovení § 27 zákona o azylu.”.

Shodu s prvopisem potvrzuje V. B.

9. Žalobce dále argumentuje, že nelze tvrdit, že pobývá na území nezákonně, neboť podal žádost podle ustanovení § 8 odst. 1 písm. d) zákona o azylu, kdy vzhledem k analogii s řízením o udělení mezinárodní ochrany je třeba na žalobce pohlížet jako na cizince v režimu ustanovení § 3d odst. 1 zákona o azylu, tedy cizince oprávněného setrvat na území do doby ukončení řízení. Tomu nasvědčuje i skutečnost, že osoba bez státní příslušnosti není ani schopna z území vycestovat, neboť buď nemá potřebný cestovní doklad, nebo není území státu, na nějž by se mohla vrátit. Právě nevydáním průkazu a držení žalobce v právním vakuu zapříčiňuje, že žije na území v postavení osoby bez pobytového oprávnění, ač je podle jeho názoru na území oprávněn setrvat v souladu se zákonem o azylu. Žalobce se navíc ve své žalobě nedovolával přímo vydání průkazu osoby bez státní příslušnosti podle Úmluvy, nýbrž se domáhal pouze vydání průkazu žadatele o přiznání statusu osoby bez státní příslušnosti. Žalobce si ani nyní nemůže nárokovat vydání průkazu osoby bez státní příslušnosti, jestliže v řízení o přiznání statusu podle Úmluvy dosud nebylo pravomocně rozhodnuto. Pokud jde o cestovní doklad žalobce, tento sice v současnosti disponuje cestovním dokladem pro palestinské uprchlíky vydaným Libanonem, avšak ten pozbyl platnosti a byl konzulárním úřadem Libanonu zneplatněn ustřížením pravého horního rohu a vyznačením otisku razítka “neplatné.”. Dále žalobce disponuje identifikační kartou vydanou Libanonem, tato je však vystavena v arabském jazyce, je tudíž na území České republiky prakticky nepoužitelná. Podle názoru žalobce je to žalovaný, který by měl žalobci vydat požadovaný průkaz, jedině žalovaný je totiž schopen žalobce ztotožnit a pro ostatní správní orgány postavit jeho totožnost na jisto.

IV. Obsah správního spisu

10. Ze správního spisu vyplývá, že žalobce dne 8. 2. 2018 doručil žalovanému žádost o přiznání statusu podle Úmluvy o právním postavení osob bez státní příslušnosti (žádost ze dne 7. 2. 2018). V žádosti popisuje svou citaci a tvrdí, že nedisponuje žádným občanstvím žádného státu, a proto žádá, aby byl jeho status postaven najisto. Součástí žádosti byla též žádost o vydání průkazu žadatele o podání uvedené žádosti.
11. Ze správního spisu dále vyplývá, že žalobce dne 14. 2. 2018 doručil žalovanému též samostatnou žádost o vydání průkazu v řízení o přiznání statusu podle Úmluvy o právním postavení osob bez státní příslušnosti (žádost ze dne 13. 2. 2018). V této žádosti odkazuje na osobní podání předchozí žádosti ze dne 8. 2. 2018 a žádá žalovaného, aby mu vydal *průkaz žadatele*, přičemž odkazuje na rozhodnutí Městského soudu v Praze ze dne 29. 11. 2017, č. j. 10 A 155/2017-40, kde soud v obdobném případě ukládá správnímu orgánu povinnost vydat průkaz po dobu řízení.

V. Původní řízení před Městským soudem v Praze

12. Městský soud v Praze projednal žalobu podle ustanovení § 82 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“) a rozsudkem ze dne 23. 8. 2019, č. j. 9A 56/2018-42 podanou žalobu zamítl.
13. Soud v původním řízení k důvodnosti žaloby považoval za rozhodující, v čem žalobce spatřuje nezákonný zásah, tj. nikoliv v tom, že by žalobci nebyl vydán průkaz totožnosti ve smyslu čl. 27 Úmluvy o právním postavení osob bez státní příslušnosti (dále také Úmluva), nýbrž v tom, že žalobci nebyl vydán *průkaz žadatele* o přiznání postavení osoby bez státní příslušnosti. To výslovně vyplývá z návrhu rozsudečného výroku (petitu žaloby), žalobce to uvádí i v podané replice k vyjádření žalovaného a nadto je to patrné i z argumentace, jíž se žalobce dovolává analogie dle ust. § 57 zákona o azylu. Toto

ustanovení se týká *průkazu žadatele* o udělení mezinárodní ochrany. Jádrem sporu tedy bylo posouzení, zda má žadatel o přiznání postavení osoby bez státní příslušnosti právo na vydání průkazu (listiny, osvědčení) o tom, že podal žádost o přiznání postavení osoby bez státní příslušnosti a zda existuje povinnost žalovaného takový průkaz vydat, resp. zda je dán právní základ povinnosti žalovaného postupovat dle ust. § 57 zákona o azylu i v případě žadatelů o přiznání statusu osoby bez státní příslušnosti za situace, kdy žádný vnitrostátní předpis ani Úmluva o právním postavení osob bez státní příslušnosti nenastavují pravidla potvrzování žádosti podaných podle Úmluvy o právním postavení osob bez státní příslušnosti.

14. Podle § 3 odst. 1 zákona o azylu žádostí o udělení mezinárodní ochrany je projev vůle cizince, z něhož je zřejmé, že hledá v České republice ochranu před pronásledováním nebo před hroící vážnou újmou.
15. Městský soud v původním řízení dovodil, že účelem žádosti o mezinárodní ochranu je v návaznosti na specifické předpisy práva EU (Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod) poskytnutí hmotněprávní ochrany cizince zahrnující druhy statutů udělovaných v rámci řízení o mezinárodní ochraně, a specifika řízení ve věci mezinárodní ochrany včetně možných opravných prostředků. Mezinárodní ochrana včetně doplňkové ochrany dle § 15 cit. zákona je poskytována v souvislosti se vstupem a pobytem cizince na území České republiky, kdy pro účely této ochrany je zapotřebí ověřit poměry cizince a rizikovou situaci v zemi jeho původu. Oproti uvedenému pak městský soud dovodil, že smyslem a účelem žádosti o vydání průkazu určení statusu osoby bez státní příslušnosti je vydání průkazu totožnosti dle článku 27 Úmluvy o právním postavení osob bez státní příslušnosti, případně dle čl. 28 cestovního dokladu k vycestování z území, nemá-li cizinec cestovní doklad či jej nemůže získat od země, ve které oprávněně pobývá.
16. Soud vycházel z následující právní úpravy:
17. Podle ustanovení článku 27 Úmluvy o právním postavení osob bez státní příslušnosti Smluvní státy vydají každé osobě bez státní příslušnosti na svém území, která nemá platný cestovní doklad, průkaz totožnosti.
18. Podle ustanovení článku 28 Úmluvy o právním postavení osob bez státní příslušnosti Smluvní státy vydají osobám bez státní příslušnosti oprávněně se zdržujícím na jejich území cestovní doklady k vycestování mimo své území, pokud naléhavé důvody národní bezpečnosti nebo veřejného pořádku nevyžadují, aby se postupovalo jinak; na tyto doklady se vztahují ustanovení Přílohy k této úmluvě. Smluvní státy mohou cestovní doklad vydat i jiné osobě bez státní příslušnosti na svém území; zejména s porozuměním posoudí vydání cestovního dokladu osobám bez státní příslušnosti na svém území, které nemohou cestovní doklad získat od země, ve které oprávněně pobývají.
19. Podle výhrady č. 1 učiněné Českou republikou k článkům Úmluvy o právním postavení osob bez státní příslušnosti v Listině o přístupu České republiky k Úmluvě, toliko platí, že Průkaz totožnosti podle článku 27 Úmluvy bude vydáván pouze osobám bez státní příslušnosti, jimž byl povolen trvalý pobyt na území České republiky v souladu s jejími vnitrostátními právními předpisy.
20. Podle ustanovení § 8 písm. d) zákona o azylu Ministerstvo vnitra rozhoduje o žádostech podaných podle Úmluvy o právním postavení osob bez státní příslušnosti (sdělení č. 108/2004 Sb. m. s.).

Shodu s prvopisem potvrzuje V. B.

21. Městský soud uvedl, že byt rozhodování o žádostech podaných podle Úmluvy o právním postavení osob bez státní příslušnosti náleží dle § 8 písm. d) zákona o azylu rovněž do působnosti Ministerstva vnitra, nejde o řízení ve věci mezinárodní ochrany s aspekty mezinárodní ochrany. Předmětné řízení nesleduje hmotněprávní úpravu dle Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod v rozsahu azylové ochrany, nýbrž úpravu postavení cizince odvíjející se od Úmluvy o právním postavení osob bez státní příslušnosti. Ustanovení § 8 písm. d) cit. zákona tak upravuje rozhodovací pravomoc ministerstva vnitra dle Úmluvy o právním postavení osob bez státní příslušnosti, modifikované pro Českou republiku výhradami uvedenými v Listině o přístupu České republiky k Úmluvě (Sdělení č. 108/2004 Sb.m.s.), které nárokuje podmínku pobytového oprávnění cizince. Lze přisvědčit tomu, že žádost o vydání průkazu totožnosti osoby bez státní příslušnosti může mít zčásti společný znak se žádostí o udělení mezinárodní ochrany v tom, že směřuje k vydání určitého dokladu totožnosti žadatele. V řízení o mezinárodní ochraně dojde nejprve k vydání průkazu žadatele o mezinárodní ochranu a poté k vydání rozhodnutí o jeho žádosti o mezinárodní ochranu, v řízení o určení postavení osoby bez státní příslušnosti dochází k vydání průkazu totožnosti osoby bez státní příslušnosti. Dle názoru městského soudu se řízení odlišují nejen v procesních krocích a úkonech, ale i materiálně v úpravě specifických poměrů cizince na území České republiky, kdy žádost o průkaz totožnosti postavení osoby bez státní příslušnosti nevede k vydání k průkazu, který by stanovil oprávnění cizince setrvat na území České republiky v určitém omezujícím prozatímním režimu ve smyslu § 57 odst. 3 zákona o azylu. V případě žádosti dle Úmluvy je pomoc státu, resp. správních orgánů dle čl. 25 Úmluvy orientována na vydání dokladů nebo osvědčení, které nahradí oficiální dokumenty, které cizincům vydávají nebo nechávají vydat orgány jejich států, a budou se pokládat za pravdivé, neprokáže-li se opak. Tyto doklady v určitých věcech základních životních podmínek zaručují stejné zacházení s osobami bez státní příslušnosti jako s občany ČR, zaručují právo zvolit si místo pobytu a svobodně se pohybovat na jeho území, s výhradou předpisů, kterých se stejných okolností použije na cizince *obecně*. (čl. 25 a 26 Úmluvy).
22. Z odlišnosti smyslu a úprav uvedených řízení městský soud v původním řízení dovodil, že tím, že v zákoně ani v Úmluvě o právním postavení osob bez státní příslušnosti není upravena povinnost žalovaného vydat *průkaz žadatele* o určení statusu osoby bez státní příslušnosti, nelze dovozovat oprávnění žalovaného postupovat analogicky podle § 57 odst. 1 zákona o azylu. Ochrana žadatele pak spočívá v právním nároku žadatele na vyřízení žádosti ve formě vydání rozhodnutí (průkazu totožnosti osoby bez státní příslušnosti či cestovního dokladu), jako tomu právě bylo v případě rozhodování Městského soudu v Praze ve věci pod sp. zn. 10 A 155/2017-40, jehož se žalobce dovolával. Městský soud v Praze porovnal, že v uvedeném případě nešlo o posouzení povinnosti žalovaného vydat cizinci *průkaz žadatele* o tom, že podal žádost o určení statusu osoby bez státní příslušnosti, nýbrž o posouzení povinnosti žalovaného rozhodnout o takové žádosti.
23. Městský soud proto v původním řízení dospěl k závěru, že v souzené věci není důvodu dovozovat povinnost žalovaného postupovat analogicky podle § 57 odst. 1 zákona o azylu a to tím spíše u žalobce, který je sice cizincem bez státní příslušnosti, avšak jím tvrzené okolnosti nespovídají o tom, že nemá žádný platný průkaz své totožnosti. Jestliže totiž byl žalobci orgány veřejné moci státu Libanon vydán cestovní doklad a žalobce tvrdí, že jej může předložit v originále, a že také disponuje *konkrétním* cestovním průkazem vydaným Ministerstvem vnitra, pak soud neměl dostatečné podklady pro závěr, že žalobce nemá žádný osobní doklad prokazující jeho totožnost a oprávněnost pobytu na území České

republiky a potřebuje k tomu průkaz žadatele o určení statusu osoby bez státní příslušnosti.

VI. Řízení před Nejvyšším správním soudem

24. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 26. 9. 2018, č. j. 9A 56/2018 - 42 byl ke kasační stížnosti žalobce zrušen rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 3. 2019, č. j. 4 Azs 365/2018-74, v němž tento soud zaujal jiný právní názor ohledně práva žalobce na vydání průkazu žadatele o určení statusu osoby bez státní příslušnosti, když uvedl, že žalovaný měl v řízení o přiznání statusu osoby bez státní příslušnosti postupovat podle zákona o azylu a analogicky ve smyslu jeho § 57 vydat stěžovateli průkaz žadatele. Dovodil tak zejména z důvodové zprávy k zákonu č. 314/2015 Sb., podle které pro žádosti o určení statusu osoby bez státní příslušnosti není vhodné z důvodu jejich malého množství vytvářet speciální řízení a že se proto pro rozhodování o takovýchto žádostech „použije mechanismů řízení ve věci mezinárodní ochrany.“ Dle Nejvyššího správního soudu bylo namíste, aby žalovaný postupoval analogicky podle § 57 zákona o azylu a žalobci průkaz žadatele o přiznání statusu osoby bez státní příslušnosti vydal. Poukázal rovněž na princip stejného zacházení, kdy práva osob bez státní příslušnosti jsou formulována téměř totožně s Úmluvou o právním postavení uprchlíků, a proto se doporučuje, aby se jednotlivcům, kteří čekají na určení statusu osoby bez státní příslušnosti, dostalo stejných standardů zacházení jako žadatelům o azyl. Podle Nejvyššího správního soudu nebylo namíste, aby žalovaný zcela odlišil žádost stěžovatele od žadatelů o mezinárodní ochranu, a nevyužil tudíž postupy upravené zákonem o azylu.
25. Nejvyšší správní soud dále vyslovil, že navzdory tomu, že Úmluva výslovně nezakotvuje povinnost smluvního státu vydat průkaz žadatele v řízení o přiznání statusu osoby bez státní příslušnosti, lze nepochybně dovozovat povinnost státu identifikovat žadatele takovým způsobem, aby jim mohla být zajištěna nezbytná ochrana podle Úmluvy. Přisvědčil žalobci v tom, že bez dokladu totožnosti není schopen prokázat svou identitu, nemůže tudíž komunikovat se státními orgány a velmi obtížně může získat např. zdravotní pojištění či bydlení. V této souvislosti Nejvyšší správní soud vytkl, že městský soud přehlédl skutečnost, že žalobce nedisponoval žádným oficiálním dokladem totožnosti a průkaz žadatele v řízení o přiznání statusu osoby bez státní příslušnosti tak pro něj mohl být jediným dokladem, který by umožnil jeho řádnou identifikaci a prokázání, že na území České republiky pobývá oprávněně. Nejvyšší správní soud k tomu uvedl, že žalobcův dřívější cestovní doklad byl konzulárním úřadem Libanonu zneplatněn v r. 2009 a další cestovní průkaz žalobce vydaný žalovaným přitom pozbyl platnosti dne 8. 4. 2018, přičemž od tohoto okamžiku stěžovatel neměl k dispozici žádný doklad, kterým by se mohl identifikovat.
26. Podle Nejvyššího správního soudu nebyla na místě ani úvaha o nemožnosti vydat příslušný průkaz z toho důvodu, že Česká republika učinila výhradu k čl. 27 a 28 Úmluvy. Tato ustanovení se týkají již věcného posuzování žádosti samé, a nelze tudíž dovozovat, že by učinění výhrady k těmto ustanovením bránilo žalovanému vydat požadovaný průkaz. Vydání průkazu žadatele nebránila ani skutečnost, že cílem celého řízení bylo vydání průkazu potvrzujícího, že je stěžovatel osobou bez státní příslušnosti. Podle Nejvyššího správního soudu je zřejmé, že se jedná o dva zcela rozdílné průkazy, kdy jejich řádní držitelé mají odlišné postavení a v důsledku tohoto i různá práva i povinnosti.

27. Nejvyšší správní soud přisvědčil tomu, že nevydání průkazu způsobuje žalobci závažné komplikace v každodenním životě a lze v tomto postupu shledat i zásah do jeho práva na rodinný a soukromý život. Bez průkazu osvědčujícího osobu žalobce, žalobce může jen velmi obtížně získat bydlení, popř. bezproblémově komunikovat s jinými správními orgány. Oproti tomu, se však Nejvyšší správní soud neztotožnil s názorem žalobce, že by mu nevydání průkazu bránilo vykonávat práva ve smyslu Úmluvy. Zde Nejvyšší správní soud uvedl, že Úmluva garantuje primárně práva těm osobám, u nichž je zjištěno, že se jedná o osobu bez státní příslušnosti. Jinými slovy, tato práva je na místě garantovat až v tom okamžiku, kdy je žalovaným skutečně potvrzeno, že je žadatel osobou bez státní příslušnosti. Dle Nejvyššího správního soudu nelze dovozovat, že by Úmluva žalobci již v průběhu řízení garantovala bez dalšího právo na samostatnou výdělečnou činnost, popř. na svobodu pohybu. V tomto ohledu tedy Nejvyšší správní soud neshledal zásah žalovaného do práv stěžovatele garantovaných Úmluvou. Uvedený závěr však podle Nejvyššího správního soudu nebrání tomu, aby takováto práva žadatelům byla případně přiznána vnitrostátní úpravou.

VII. Řízení před Městským soudem po rozsudku Nejvyššího správního soudu

28. Městský soud základě shora uvedených skutečností a v důsledku závěrů zrušujícího rozsudku Nejvyššího správního soudu znovu přistoupil k projednání žaloby, vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu (§ 110 odst. 4 s.ř.s.).
29. Podle § 87 odst. 1 s.ř.s. soud ve věci zásahové žaloby rozhoduje na základě skutkového stavu zjištěného ke dni svého rozhodnutí; rozhoduje-li soud pouze o určení toho, zda zásah byl nezákonný, vychází ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době zásahu.
30. K návrhu žalobce na určení, že nevydání průkazu žadatele o určení statusu osoby bez státní příslušnosti je nezákonným zásahem, byl soud vázán jiným právním posouzením otázky vydání průkazu žadatele o přiznání postavení osoby bez státní příslušnosti, vysloveným kasačním soudem. Městský soud dospěl tedy k závěru, že se žalovaný dopustil nezákonného zásahu, pokud k žádostem žadatele ze dne 7. 2. 2018 a ze dne 13. 2. 2018 žalobci nevydal průkaz žadatele s využitím mechanismu řízení ve věci mezinárodní ochrany dle § 57 zákona o azylu. Byť dle názoru Nejvyššího správního soudu nevydání průkazu nebrání žalobci vykonávat práva ve smyslu Úmluvy o právním postavení osob bez státní příslušnosti, byl kasačním soudem shledán zásah do rodinného a soukromého života žalobce po dobu řízení o žádosti, neboť žadatel od 8. 4. 2018, kdy jeho cestovní průkaz pozbyl platnosti, nedisponoval žádným dokladem, kterým by se mohl identifikovat a vystupovat vůči orgánům státu. Vydání průkazu žadatele, obdobně dle ust. § 57 zákona o azylu bylo tedy dle kasačního soudu na místě i v daném případě, kdy sice žádosti žalobce v řízení byly podány dne 7. 2. 2018 a dne 13. 2. 2018, tj. za platnosti cestovního dokladu vydaného žalovaným, avšak platnost cestovního pasu končila dne 8. 4. 2018. Dle právních závěrů Nejvyššího správního soudu lze dovozovat, že skutečnost, že žalobce v době podání žádosti ještě disponoval dokladem, který identifikoval jeho osobu, nebyla relevantní a rozhodující bylo, že k podané žádosti bylo možné analogicky postupovat podle § 57 zákona o azylu.
31. K návrhu žalobce na přikázání, aby žalovaný neprodleně upustil od trvajících zásahu do práv žalobce, jež spočívá v nevydání průkazu žadatele o určení statusu podle Úmluvy o právním postavení osob bez státní příslušnosti, kdy se žalobce nedomáhal pouze určení, že zásah je nezákonný, ale upuštění od trvajících zásahu, soud zjišťoval skutkový stav v době

vydání svého rozhodnutí. K dotazu soudu ze dne 6. 6. 2019 na stav řízení po pravomocném rozsudku Nejvyššího správního soudu, žalovaný sdělil a doložil, že průkaz žadatele žalobci vydán nebyl, neboť již dne 14. 3. 2019 bylo vydáno rozhodnutí s výrokem, že žalobce je osobou bez státní příslušnosti ve smyslu Úmluvy o právním postavení osob bez státní příslušnosti. Uvedené správní rozhodnutí pod č. j. MV/-27892-8/OAM-2018 bylo současně soudu předloženo.

32. S ohledem na shora uvedené Městský soud v Praze ohledně návrhu na určení nezákonnosti postupu žalovaného dospěl k závěru, že nevydání průkazu žadatele o určení statusu podle Úmluvy o právním postavení osob bez státní příslušnosti k žádosti žalobce o vydání tohoto průkazu bylo nezákonným zásahem.
33. Ohledně druhého návrhu žalobce na neprodlené upuštění od trvajících zásahu soud, vycházejí podle § 87 odst. 1 s.ř.s. ze skutkového stavu zjištěného ke dni svého rozhodnutí, nemohl vyhovět žalobě v rozsahu návrhu, aby soud přikázal žalovanému neprodleně upustit od trvajících zásahu do práv žalobce, jež spočívá v nevydání průkazu žadatele o určení statusu podle Úmluvy o právním postavení osob bez státní příslušnosti, a to proto, že v mezidobí, již ke dni 14. 3. 2019 bylo vydáno rozhodnutí ve věci samé, tj., že žalobce je osobou bez státní příslušnosti ve smyslu Úmluvy o právním postavení osob bez státní příslušnosti. Vedení žalovaného k vydání průkazu žadatele proto již pozbylo důvodu a nebylo namístě. V tomto rozsahu tedy soud podanou žalobu zamítl.
34. Soud ve věci, shodně jako v původním řízení, rozhodoval bez nařízení jednání, za podmínek ust. § 51 odst. 1 s.ř.s., neboť žalobce i žalovaný s projednáním věci bez nařízení jednání výslovně souhlasili.
35. Výrok o nákladech řízení je odůvodněn § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce byl sice ve sporu úspěšný, v tom případě by měl právo na náhradu nákladů řízení. Náklady v řízení před soudem mu však v této věci nevznikly, neboť žalobce byl osvobozen od soudních poplatků ze zákona (§ 11 odst. 2 písm. i) zákona č 549/1991 Sb., o soudních poplatcích) a v řízení nebyl zastoupen advokátem.

Poučení: Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud. Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s.ř.s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie. Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách www.nssoud.cz.

Praha 23. srpna 2019

Shodu s prvopisem potvrzuje V. B.

JUDr. Naděžda Řeháková v. r.
předsedkyně senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje V. B.